

NE VRAG,
LE SOSED
BO
MEJAK

str. 2.

DOMOVINA
V TRI
RUSAGAJ

str. 5.

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 8. oktobra • Leto II, št. 20 • Cena 10 forintov

PO OBISKU MADŽARSKE PARLAMENTARNE DELEGACIJE V SLOVENIJI

NOV ZAKON: KAKOVOSTEN PREMİK V PRID MANJŠIN

Na povabilo predsednika slovenske Skupščine dr. Franceta Bučarja je Slovenijo obiskala delegacija madžarskega parlamenta. Vodil jo je predsednik parlamenta dr. György Szabad, v njej pa so bili poslanci vseh šestih parlamentarnih strank. Po pogovoru s pripadniki madžarske narodnosti v Murski Soboti so nadaljevali in končali pogovore v Ljubljani.

Predsednik parlamenta je na pogovoru v Murski Soboti prekmuskim Madžarom obljubil pomoč pri uresničevanju najpomembnejših nalog in hkrati poudaril, da je pomoč potrebna tudi majhni manjšini - porabskim Slovencem. Andreju Gerenčerju, predsedniku soboške občinske skupščine, pa je gost iz Budimpešte izročil osnutek zakona o narodnostih in etničnih manjšinah. O tem zakonu, o njem je bila prejšnji teden prva razprava v parlamentu, je bil kasneje govor na pogovoru s predsednikom dr. Francetom Bučarjem, pa tudi na novinarski konferenci v tiskovnem središču slovenske vlade.

Poleg narodnostnih vprašanj so obravnavali tudi nekatera druga področja, med katerimi velja posebej omeniti

zagotavljanje madžarskih parlamentarcev, da bodo pomagali Sloveniji pri njenem vključevanju v različna evropska povezovanja. Rihard Hrčik, predsednik madžarske delegacije v Svetu Evrope, bo denimo poročevalec za sprejem Slovenije v to organizacijo. Predlagal bo, je dejal, naj Slovenijo sprejmejo v Svet Evrope. Na pogovoru pri članu slovenskega predsedstva Ivanu Omanu pa so povedali, da Slovenija gleda na Madžarsko kot na starejšega brata, ki že ima več kot 1000-letno državotvorno zgodovino, slovenski narod pa je šele

zdaj dobil priložnost za ustanovitev lastne države. Ni torej razlogov, da Slovenija in Madžarska ne bi skupaj nastopali v mednarodnih organizacijah in "druga drugi krepili pozicije", kot se je izrazil dr. György Szabad.

Kar se tiče širših narodnostnih vprašanj, je madžarske parlamentarce predvsem zanimalo, kako se v Sloveniji uresničujejo ali ne uresničujejo lepo zapisane manjšinske pravice. "Želeli smo spoznati zakonodajne postopke, s katerimi se uveljavljajo manjšinske pravice in tudi metode, s katerimi se nadzoruje, ali

se deklarativne pravice res uresničujejo," so povedali parlamentarci in zatrдили, da so dobili odgovore na svoja vprašanja. "Slovenskim sogovornikom pa smo povedali, da imamo v prenovljeni ustavi zapisane tudi manjšinske pravice. Menimo pa, da to ni dovolj, zato si prizadevamo, da bi te pravice obravnavali v posebnem zakonu. Sprejeli bomo torej zakon o zagotavljanju manjšinskih pravic.

To se nam zdi zelo pomembno tudi zato, ker živi kar tri milijone in pol Madžarov

(nadaljevanje na str. 2.)

TELEVIZIJSKI ODDAJI NA POT

In končno se bo le zgodilo! Če boste vključili televizor 10. oktobra (soboto) ob 10.45, boste zagledali na 2. programu madžarske televizije napis SLOVENSKI UTRINKI. To je namreč naslov slovenske oddaje na madžarski televiziji, ki si jo bomo lahko ogledali vsak drugi teden. Informativna oddaja bo poročala o življenju slovenske narodne skupnosti na Madžarskem. To bo torej oddaja o nas in za nas.

Verjetno se še spomnite, da je v Pečuju delovalo uredništvo "Našega ekrana", kjer so se pripravljale oddaje o Srbih, Slovencih in Hrvatih na Madžarskem. Ker pa je Porabje tudi geografsko oddaljeno od Pečuja (da o drugih zaviralnih elementih niti ne govorimo), se je v oddaji redkokdaj pojavljalo.

Zato smo lahko veseli, da imamo prvič v zgodovini na televiziji lastno oddajo. Upajmo, da jo bodo gledali v večini slovenskih družin.

Dragi naši bralci! Torej ne pozabite vključiti televizorja vsako drugo soboto malo pred enajsto uro! "Slovenskim utrinkom" pa srečno pot!

Uredništvo Porabje

NE VRAG, LE SOSED BO MEJAK

PRED KRATKIM SEM V NEKI GOSTILNI

v Monoštru nehote slišal nekega rahlo našganega Madžara, ki je vehementno razlagal svojim "šprickerskim" kolegom, kako da je potrebno izkoristiti "ugoden politični položaj". Konkretneje: kako bi bilo treba naskočiti področja, kjer živijo Madžari zunaj Madžarske (Transilvanija, Slovaška, Vojvodina itd.). Možakar, ki ga v Monoštru poznajo kot človeka, ki se navdušeno zanima za politiko, še zlasti, ko je malo okajen, torej možakar je razvijal svojo teorijo nekako takole: Kaj neki še čakamo, namreč Madžari, ko pa se zdaj ponuja taka odlična priložnost?! Ena tretjina Madžarov pa še vedno živi zunaj meja Madžarske. Južna sosed, nekdanja Jugoslavija, zdaj nima časa, da bi se ukvarjala z nami. Sicer pa je že tudi razpadla na manjše dele. Razpada pa tudi Češko-slovaška, na dva dela. Čehi so prav jezni na Slovake, tako da jih ne bo preveč zanimalo, kaj se bo dogajalo s Slovaki. Pa tudi sicer, kaj je za nas Slovaška! Z njo bi opravili kar zlahka! Avstrija in druge zahodne države bi sicer godrnjale, vendar pa se ne bi vmešavale. Kot se praktično ne zmenijo za to, kaj se dogaja v Bosni in Hercegovini, razpreda glasni Monoštrčan. Torej kaj neki čakamo s Transilvanijo?!

NE BI BIL POŠTEN, ČE BI REKEL, da je tovrstno razmišljanje značilno za Madžare. Bo pa držalo, da je vse več takih pobud. Vem, seveda, da se po gostilnah marsikaj govori, da takih stvari ni treba jemati preresno. Že res, vendar je zgoraj omenjeni gospod, kolikor vem, član vodilne vladne stranke MDF in govori tudi v imenu svoje partije. Po drugi strani pa ne gre za navadnega razgrajča, ki ga ima

pod kapo, pa se niti ne zaveda, kaj pravzaprav govori. Žal, ta človek se je svojih besed popolnoma zavedal. Verjetno bolj kot od pijače, je bil razgret od srečanja, ki je bilo tisti petek v Monoštru. Organizatorji so namreč povabili v središče Porabja zloglasnega podpredsednika vladajoče stranke MDF Istvána Csurko. Človeka torej, o katerem so nekateri poslanci v ameriškem senatu nedavno kratko malo povedali, da zagovarja fašistične ideje ...

HUDE BESEDE, NI KAJ. Vendar niso izrečene brez razloga. Politični analitiki - da ne govorim o opozicionalcih so istega mnenja, pa tudi veliko ljudi na Madžarskem. Ministrskemu predsedniku Antallu očitajo, da se ni dovolj odločno omejil od mnenja svojega strankarskega podpredsednika. Zagrešil da je veliko politično napako. Poskuša integrirati desničarska ideje in sile v desničarski center, da bi se s tem izognil desničarskim skrajnejem zunaj skupščinskih okvirov. Preti pa velika nevarnost, da te sile pod vodstvom Csurke prevzamejo oblast znotraj vlade.

ZANIMIVA JE PODOBNOST med miselnostjo velikega vodje in našega Monoštrčana. Verjetno je bil Csurka prvi, ki je skušal svoje restriktivne in diktatorične politične načrte utemeljevati na ta način, da bo sprva Zahod verjetno nekoliko brundal, toda potem bo pri tem tudi ostalo. Kot npr. v Bosni in Hercegovini.

IDEJE IN MISLI MONOŠTRČANA izvirajo torej bolj od tu, in ne toliko iz malignih virov. In v tem je nevarnost. Pijan človek se namreč naslednji dan strezni, politični zaslepljenec pa nikoli.

NAJBOLJ NENAVIDNO IN NEVARNO pa je,

kako predstavniki sedanje oblasti zagovarjajo svojega "enfanta terribla". Nobeden od vladnih ljudi še ni rekel, da fašistoidne ideje in demokracija enostavno ne grejo skupaj. Prav obratno, nekateri elementi v zloglasni študiji so menda vredni spoštovanja. Po izredno kritični razpravi v ameriškem senatu, ki so jo neke tamkajšnje televizijske hiše predvajale celo v živo, je madžarski zunanji minister bistvo skrajne ameriške nenaklonjenosti idejam Istvána Csurke strnil nekako takole: senatna razprava je bila koristna, če že ne zaradi drugega, vsaj zavoljo tega, da so se Američani sploh ukvarjali z Madžarsko.

SICER PA DA NE POZABIM, tisti Monoštrčan je tudi rekel, da se Madžarska zelo dolgo dobro razume s Slovenijo ...

Francek Mukič

NOV ZAKON: KAKOVOSTEN PREMİK V PRID MANJŠINAM

(nadaljevanje s str. 1.)

kot manjšina v sosednjih državah. In če bomo mi manjšinam zagotavljali vse pravice, če bomo neke vrste vzorniki za reševanje teh vprašanj, tedaj mislimo, da bodo tudi druge države zagotavljale več pravic svojim manjšinam, torej Madžarom," je pojasnil dr. György Szabad osnovni namen, zakaj Madžarska pripravlja novo manjšinsko zakonodajo, s katero namerava "prispevati nekaj več v evropski manjšinskopravni sistem."

Na vprašanje novinarja TV Slovenija, kako bodo zagotovili zastopstvo manjšin v bodočem madžarskem parlamentu, ker je bil tako o tem vprašanju, kot še nekaterih kar precej nejasnosti, pa je odgovoril podpredsednik parlamentarne komisije za človekove pravice Tamás Lukács: "Zaradi tega vprašanja je dala vlada predlog za spremembo volilnega zakona, po katerem bi bilo tistim manjšinam, ki so priznane

na osnovi znanih meril, zagotovljeno zastopstvo v parlamentu. Tako imamo na Madžarskem trinajst manjšin, ki bodo imele parlamentarno zastopstvo.

Hkrati daje predlog zakona tudi pravila, kako ni mogoče izkoristiti narodnosti v strankarske namene." Predsednik Parlamenta pa je dodal: "V tujih časopisih se naš parlament pogosto napačno prikazuje. V njem je 25 poslancev iz narodnostnih vrst, vendar to niso poslanci narodnostnih organizacij, ampak poslanci posameznih strank. Novi zakon pa bo omogočal, da bodo lahko narodnosti z manjšim številom glasov izvolile svoje poslance. Gre torej za kakovosten premik v prid narodnostim."

Ker je vprašanje očitno nekoliko "vznemirilo" gospoda Tamása Lukácsa, je še pojasnil: "Čeprav tega niste povedali, je bilo iz vašega vprašanja čutiti, da "okrogla miza" (neformalno sodelovanje trinajstih manjšin na Madžarskem, op. pisca) ni sprejela našega predloga oziroma se ji ne zdi najboljši. Mislim, da je to potrebno nekoliko razčistiti. Namreč: za nas je zakon izjemnega pomena, zato smo ustanovili parlamentarno komisijo iz šestih strank in iz toliko strokovnjakov. Osnutek zakona smo prevedli v angleški jezik in prevod poslali strokovnjakom Evropskega parlamenta in komisijam za človekove pravice v vseh (nekdanjih) vzhodnoevropskih državah. Na pogovore smo povabili tudi strokovnjake "okrogle mize". Med odgovori, ki smo jih dobili doslej, nam nihče ni sporočil, da predlog zakona ni primeren za splošno razpravo."

Izvedeli tudi smo, da si madžarska stran želi pripombe na osnutek zakona iz slovenske Skupščine.

Geza Bačić

eR

MADŽARSKA IN ITALIJANSKA NARODNA SKUPNOST V SLOVENIJI VOLITA SVOJA MANJŠINSKA POSLANCA

Tudi po določitih nove ustave in volilnih zakonov bodo pripadniki madžarske in italijanske narodne skupnosti volili svoja poslance v slovenski parlament. Italijanska in madžarska narodnost namreč volita v državni zbor, ki šteje 90 poslancev, vsaka po enega poslanca. Četudi je znano, da gre za narodni skupnosti, ki sta številčno majhni (pribl. 3.000 pripadnikov italijanske oziroma 9000 pripadnikov madžarske narodnosti v Sloveniji), pripadniki obeh narodnosti kandidirajo in volijo svoje narodnostne poslance.

Za volitve poslancev italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti se na območjih, kjer ti skupnosti živita (v Prekmurju in na Obali), oblikujeta posebni volilni enoti in imenujeta posebni volilni komisiji. Po določilih Zakona o volitvah v državni zbor kandidata za poslance italijanske oz. madžarske narodne skupnosti določi s podpismi najmanj trideset volilcev iz vrst pripadnikov narodnosti. Obe samoupravni interesni skupnosti obeh narodnosti pa pripravita in določita tudi volilne imenike za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti.

V mladi demokratični državi Sloveniji so volitve in kandidiranje poslancev narodnosti gotovo dokaz več, da Slovenija spoštuje obe manjšini in jima daje pravice na ravni najvišjih mednarodnih manjšinskih dokumentov in standardov.

Morda bi lahko bil tak odnos do manjšin zgled za državne organe in parlament Madžarske, da v pripravi novega manjšinskega zakona kaj podobnega omogočijo tudi manjšinam v svoji državi. Ali Slovenci na Madžarskem želijo in pričakujejo preveč?!

NAŠE ŠOLE (3)

PRVI UČBENIKI

Za časa protireformacije so v Železni županiji odvzeli evangeličanom 96 cerkvá. Ostali sta jim le dve - v Celldömölkü in Nemescsóju (artikularna mesta). Odvzemali so cerkve in šole tudi slovenskim evangeličanom med Muro in Rabo ter odganjali njihove pastore in učitelje. Smeli so uporabljati edino verske knjige. Prva dva učbenika je napisal evangeličanski duhovnik Ferenc TEMLIN. Leta 1915 objavljen katekizem je nasploh prva knjiga v prekmurskem narečju: MÁLI KATECHISMUS, touje tou kratki návuk vöre Kerschánszke dávnó nigdá, po D. LUTHER MARTONNI zszvótoga pizsma vkúp zebrani ino na droune Deczé volo szpizsani, zdai pa NA SLOVENSZKI JEZIK preloseni. Stámpano vsaxonii vmeszti HALLA imenivanom ZEITLER ANDRASI. Temlin je svojo knjigo prevajal iz latinščine, nemščine in v glavnem iz madžarsčine (Györi Katechismus 1709), zato so jo imenovali tudi "Györszki katekizmus". Temlin v predgovoru

knjige graja starše, ker se jim zdi škoda "za včenjé otrauk svojih škouniki eden ali dvá krajcara dati", ter se pri tem izgovarjajo, češ "ne bode zmojega sina Farar ali Mester" (duhovnik ali učitelj). Graja tudi učitelje, ker da v šolah "tákše mouč ino vládanje je

obderžalo svecko včenjé, da ani glasá Božje svčte reiči neiga čúti". Čeprav je vsebina knjige verska, je prvi šolski učbenik, iz

katerega so se otroci učili brati.

Čez deset let pa je TEMLIN napisal tudi prvi učbenik za začetnike: ABECEDARIUM SZLOWENSZKO, za Drobno Detzo, von szpizsčeno. Vletí MDCCXXV.

Knjiga vsebuje abecedo, primere za zlogovanje (abecednik je prirejen za poučevanje po črkovalni metodi), berilo: deset božjih zapovedi, očenaš, vero, jutranjo in večerno molitev, molitev pred jedjo in po njej in prevode treh psalmov.

V 18. stoletju so v naših šolah uporabljali predvsem učbenike za evangeličanske šole. Ob Temlinovem Malem katekizmu (1715) in Abecedariumu Szlowenszkem (1725) SEVEROV Rcd zveličanstya (1747), Števana KUZMICA Vöre krščanske kratki návuk (1752) in Nauvi zákon (1771). Za slovenske katoliške šole vse do ustanovitve sombotelske škofije (1777) ni bilo učnih knjig.

-mkm-

SLOVENSKO IZOBRAŽEVANJE NA UNIVERZI EDMONTON V KANADI

Na povabilo predstojnika oddelka za slovenske in vzhodnoevropske jezike na univerzi v Edmontonu sem dva tedna preživel v Kanadi.

Z dr. Tomom Priestlyjem, predstojnikom tega oddelka, sem se spoznal pred nekaj leti v Ljubljani, kjer je tudi on predaval na simpoziju. V prvi vrsti proučuje koroška slovenska narečja, prevaja pa tudi slovenska književna dela v angleščino. V bližnji prihodnosti bo vodil 50-člansko profesorsko delegacijo, ki bo z ladjo potovala z Dunaja v Istanbul. Profesor Priestly se zelo zanima tudi za porabske Slovence.

Oddelek ima veliko knjig in znanstvenih revij. Med knjigami so na policah tudi biseri slovenske književnosti, veliko je jezikoslovnih revij in drugih znanstvenih del.

Naneslo je, da sem se lahko udeležil dvodnevnega narodnostnega festivala. Takrat je v Edmontonu dela prost dan. V mestu živi 41 različnih narodnosti.

Mene so predvsem zanimali Slovenci. Na žalost pa Slovenci niso prišli na razstavo in predstavitev ljudske umetnosti, čeprav jih tam živi več kot 500. Spoznal sem se z nekim slovenskim zakonskim parom, ki iz-

hajajo nekje iz okolice Kranja. Povedala sta, da so na žalost zamudili rok za prijavo na festival, in se niso mogli predstaviti. Prihodnje leto bodo bolj pozorni tudi na take stvari. Zakonca pa pristrčno pozdravljata porabske Slovence. Na univerzi je tudi možnost izobraževanja v slovenskem jeziku, precej jih študira slovenščino. Po mojih informacijah v Edmontonu ni slovenske šole.

Strokovni obisk v Kanadi je bil zelo koristen, saj so se za slovensko katedro odprle nove možnosti sodelovanja.

Karel Gadanyi

PISMO IZ SOBOTE

RIBIČIJA, RIBE PA ŠKE PUNO TOGA

Gda nemam nikšoga dela, najrajši odim nekam za vodo pa te tam čistak vmiri ribe lovim. Če ravno nemam cajta, te ga pa vkradnem pa je tak tudi dobro. Moram pa povedati, ka se dostakrat zgodi, ka brez ribe domou pridem. Žena cejli den čaka, ka sam edini, šteri brezi rib domou odi. Tu, vidte, se začajo naši ribiški problemi. Zaprav dva velkiva problema.

Največje probleme delajo ribičom njujve žene. Moški fajz zaran odide na ribičijo pa za kmice domov pride. Žena cejli den čaka, ka prinese domou nekšo velko ribo, stero do drugi den za obed meli. Ali tak tou je, gda se najbolje čaka, te se človek najmenje včaka. Turba je prazna, moški čemerem, ka je nika nej zgrabo, vse vküper pa napravi lepše ške žena, stera mrnjavi pa se čemeru, ka bi bilou boukse, ka bi doma ousto, pa kaj čednoga napravo okouli po kuči. Gda se cejla stvar že kak-tak zmiri pa je slaba ribičija že pozablana, te palik nastoupi ženski gezik, steri zna jako lagvo praviti: "Bole brodim, bole se mi vidi, ka ti odiš lovit ove ribe na dveji nogej."

"Če pa ma ribič velko volou pa dosta kre vodej odi, te se dogodi, ka včasi zaistino kakšno velko ribo zgrabi. Kak te ribiško srce mlati, tou znamo samo mi ribiči. Petkilna riba v edni vöri gor vzeme ške pet kil, od pou metra pa se podukša na cejli meter. Po tom smo ribiči poznani, ka nigdar ne lažemo, samo malo si zmišlavlemo pa pretiravamo. Gda ribič takšo velko ribo zgrabi, te se šika, ka pajdašom vprvoj krčmej pijačo küpi. Tam se te riba zmejri, dene na vago, veseloga ribiča se vküper z ribo poslika, pijača pa, zna se, ne sme sfaliti. I gda naš veseli ribič

domov pride, je pá nej dobro. Zdaj riba je, samo ka, če pa so njegove oči idnouk vekše pa steklene. Tu žena ponavadi ne viuple mrnjaviti, ka mouž ne bi ribe sousidi odneso. Kumaj, gda jo pogejo, viuple zdignoti glas, ka bi bilou dosta boukse, če bi ribo küpo pa bi menje pejnezov tadau, kak ji je pa za pijačo dau.

Drüge fajte problemi so ribičovi pajdaši. Ribiči mamó puno pajdašov, ka so ribiškoga bota ške nigdar nej v rokej držali. I tej pajdaši so najujši. Tej znajo telko božnoga o ribičaj pa ribičiji zgučati, ka je včasi nej več za zdržati. Zatou se mi ribiči pred takšimi pajdašami skrivlemo. Najbole lagvo, ka znajo praviti, pa je tou, ka prej tisti človek ribič grata, steri pri ženski več nika nemre. Tou nikak nemre istina biti, zatou ka se zna, steri dosta ribe pogej, velko mouč v eden tau tejlá dobi. Tem pajdašom se lejko ribič ške tak dobro skrivle, ali ga skouz gor najdejo, gda ribe domou prinese. Te njemi znajo praviti, ka on gé najboukši ribič, ka so ribičke najboukši lidje pa se njemi tak vrit vličejo, ka njim na kraji še ribe tada. Na drugi den tou dobroto včasi pozabijo pa palik znajo puno božnoga o nas ribičaj povedati. Samo smo mi ribiči tak dobroga srca, ka njim tou nikak nemremo za slabo vzeti. Vidite zdaj, ka je nej tak leko ribič biti. Tou mi morate vrvati, ka se tou, ka ste prešteli, sam na svojo kouži sprobo. Če pa mislite, ka so tou nej sploj nikšni problemi, probajte sami gratati ribič. Tou vela samo za moške, zatou, ka ženska pri vodej nesrečo nosi, pa tudi ne je dobro, ka bi na viija moške guče vlačila.

MIKI

OD SLOVENIJE...

Pravi slovenski tolarji

1. oktobra je dala Banka Slovenije v obtok pravi slovenski denar. Najprej so prišli na plano novi bankovci po 1000, 500 in 100 tolarjev, do konca leta pa bodo dali v obtok apoene po 10, 20, 50 in 200 tolarjev. Takrat bodo predvidoma na voljo tudi kovanci, v začetku prihodnjega leta pa bo nared še bankovec za 5000 tolarjev.

Novi slovenski denar ima vrsto zaščit. Najpomembnejša je tehnika globokega tiska, denar pa ima tudi zaščito proti morebitnemu ponarejanju s fotokopiranjem in luminiscentno zaščito. Do konca leta bodo v obtoku tudi še stari tolarški boni.

Volitve bodo 6. decembra

Poslanci v slovenski skupščini so se podvzivali in sprejeli vse pomembnejše volilne zakone. Na podlagi tega je predsedstvo Republike Slovenije sprejelo odlok o razpisu splošnih volitev v državni zbor. Volitve bodo v nedeljo, 6. decembra 1992. Rok za volilna opravila se začnejo 7. oktobra.

Pomurje se je predstavilo v Gradcu

Slovenska predstavitev na letošnjem jesenskem graškem sejmu je bila v znamenju Pomurja. Potem ko so vsa tri zdravilišča - v Radencih, Moravskih Toplicah in Lendavi - ugotovila, da je potrebno nameniti več pozornosti mednarodni predstavitvi, je bila za to priložnost v soseščini. Številnim obiskovalcem na sejmu so morali dopovedati, da Pomurje in Slovenija nista več vojaško ogrožena in da se ta slovenska pokrajina po prijaznosti in gostoljubnosti svojih ljudi lahko primerja z najbolj znanimi svetovnimi turističnimi središči.

ČUDOVITI PREROD CERKVE V RÖNÖKU

V Rönöku tik ob avstrijski meji so se 20. septembra spet oglasili zvonovi, množica ljudi je čakala, da bodo lahko stopili v cerkev, ki je v svoji zgodovini videla ogromno trpljenja in ki je tudi sama veliko trpela. O zgodovini cerkve sv. Emerika se pogovarjava z Lászlóm Rillijem, župnikom vasszentmihály-ske fare.

"Cerkve je bila zgrajena na osnovah cerkve iz obdobja romanike. Gradili so jo od 1902 do leta 1904 v neogotskem stilu z nekaterimi elementi neoromanike. Stroške gradnje

bodo obsodili na smrt, če ostane v državi. Tega ni počakal. Prestopil je državno mejo, ki je bila začrtana le nekaj korakov od njegove cerkve.

"Kaj se je dogajalo s cerkvijo potem, ko je ostala brez svojega župnika?"

"Za skrbnika cerkve je škof določil župnika iz Rábafüzeša. Zaradi bližine avstrijske meje in takratnih razmer verniki niso smeli v cerkev. Najbolj boleče je to, da so do takrat dobro ohranjeno cerkev (tudi 2. svetovno vojno je "preživela" skoraj brez škode) onečastili, razbili, oropali.

je pokrivala takratna država. Prebivalci - tako Madžari kot Gradiščanci - so veliko prispevali s prostovoljnimi delom. Cerkev so blagoslovili 5. novembra 1904 na dan sv. Emerika.

Do l. 1951 so bili v cerkvi redni obredi, letno je bilo pribl. 400 maš. 9. dec. l. 1951 je župnik János Kórnives zvedel, da ga

Graničarji so streljali v strop, popisali stene, stolp uporabljali za vojaške namene, da niti ne govorimo o še grših stvarih."

Kdo je dal pobudo, da bi se cerkev obnovila?

"Na Gradiščanskem v Avstriji so ustanovili društvo "Rešimo cerkev sv. Emerika". Na njihovo pobudo se je začela zbirna akcija v interesu cerkve.

MATERNA REJČ (20)

KORPIX

Če bi štoj brodo, ka je ta rejč kakšo vözmíšeno ime za kakši nauvi produkt, kak napriliko FAX, PRINTER, HARD DISK, COMPACT DISC ali kaj takšoga, bi se zmejšo, kak Talanin pes, gda je mislo, ka zujco gej, zmejs pa je led djo. Ta rejč je nikanej drugo, kak eno leppo porabsko slovensko ime: Korpič.

Nej tak dugo sam srečo enoga porabskoga Slovenca, šteri živi v Ameriki, pa gda sam ga proso, naj mi malo guči engliški, mi je pravo: My name is Joseph Korpix. Etak z iksom na konci. Tau pa zato, ka je té človek žitka svejta po vogrski píso svoje ime: Korpics. slovenski "č" z vogrskim "cs"-nom. Amerikanci pa "c" pred soglasnikom (mássalhangzó) izgovardjajo kak "k", "s" pa kak "s". Vküper je te tau: "ks", ali z eno litaro: "x".

Mam ednoga drugoga spoznanca v Budimpešti, šteri se po pravici tak piše, ka Ropoš, depa kak, kak nej, svoje ime že dugo tak nüca, ka Rapoš. Zdaj že sam tü tak guči, ka se un tak piše. Če rejsan se cejla njegova držina v Porabji zové Ropoš.

Ranč tak poznamo v Porabji nej samo Dončece, ka je vendrak originalno ime, liki Dančece, Dančece pa tak tadale. Tak se te naše reči tü spreobračajo.

Kak vejte, glas "č" se vogrski v imenaj več fele leko piše. Vaugri namé tü dostakrat pitajo, gda ger morejo moje ime doj spisati, ka kak na konci šegau mam pisati -iç? Takšoga ipa ge vsigder tak pravim, ka samo tak prausno, z navadnim č-nom (madžarski cs-nom), nikanej tarbej meni tisto cif-rasto končnico - its pisati. Za tiste, šteri ger ne vejo, naj povejm, ka v madžarsčini, gda se na konci imena "č" piše kak "ts" (Dugmanits, Markovits, Sinkovits, Szenkovits), tau Madžari majo za bole fajno, kak navaden vogrski "cs" (Grosics, Sulics). Interesantno je, ka poznam takše Rovate, šteri sami tü radi nücajo -ts (Ipkovits), ali pa celo -ch (Hergovich). Té zadnje vogrske končnice na -ch za "č" so trnok stare pa zavolé rejdkje pri Vaugraj tü (Madách).

Leko, ka se skromnost (szerénység) porabskih Slovincov vidi v tem tü, ka si vendrak vsiki z imenom na -iç piše svoj priimek z navadnim "č"-nom, v madžarsčini z navadnim "cs"-nom: Sukič - Szukics, Sulič - Sulics ...

Fr.Mukič

Tako smo dobili iz Avstrije les za streho, strešno opeko, bakrene plošče in tudi križ, ki ga je blagoslovil papež Janez Pavel II. ob svojem obisku na Madžarskem. Leta 1990 je bilo ozračje na Madžarskem primerno za to, da smo začeli z obnovo."

Verjetno ste tudi vi iskali pomoč pri raznih institucijah, ministrstvih. Ali ste našli na "odprta vrata", na dobro voljo uradnih oseb?

"Potrkal sem na nešteto vrat. Največkrat mi niti odgovorili niso. Med njimi tudi take osebe, ki izvirajo iz naše županije in so mi v predvolilnem boju marsikaj obljubljale. Edino minister za notranje zadeve mi je takoj odgovoril.

Vojska nam je pomagala z ureditvijo terena okrog cerkve. Delo je bilo opravljeno v vrednosti 1,6 milijona forintov. Pomagala je tudi sombotelska škofija oz. domačini."

Kdaj in kakšni bodo obredi?

"Dokler bo vreme dopuščalo, bo v cerkvi maša vsako nedeljo. Cerkev bodo uporabljali tudi verniki z Gradiščanskega, kajti ob blagoslovitvi cerkve smo predali ključke tudi mojemu kolegu župniku z Gradiščanskega. S tem simboličnim dejanjem želimo dokazati, da je cerkev vsakega vernika, ki pride v njo s pravim namenom.

M.S.

Foto: Z. Kaczmarek

DOMOVINA V TRI RUSAGAJ

Bojna je furt strašna, dapa najbola te, če mlajši tarpijo. Gda daržino ranc vtargnajo pa mlajši se "nosijo kaulak po svejta kak mali vtiči" zato, ka nejmajo kama titi. Na Verici živi ena žena, stera je z Rusičkoga. Kak je prišla se? Od tauga parpovejda nam Tanja Pečara.

"Davet lejt stara sam bila, gda so ma Nemci odpeleli od dauma, s Studenta. Ta ves je v Rusičkom (v Ukrajini), tri kilomejtra

dalač od Beregszasza. Doma nas je pet mlajšov bilau. Dja sam bila najvejša. K žlati sam stejta titi, gda so ma zgrabili na pauti pa so ma goradjali na tovornjak (teherautó). Zaman sam kričala, ništja mi je nej pomagó. Tau so mislili, ka sam dja ti Židov, zato so nami ti tapelali. Mi mlajši smo te že nej bili doma. Vsakši par eno žlati. Zato, ka oča v bojna bijo, matar so pa Nemci tak vtjupzabili, ka je mrla. V grozdja je bila edna mala zamanica pa tam je skrivala Židova, stera so steli odpelati. Gda so tau Nemci zvedli, te so go na smrt zbili. Tak ka smo mi mlajši brezi oča pa matara ostali. 1942. leta so ma pa že tak odpelali. V bagauna

so nas pelali kak maro. Nej piti, nej djesti smo nej dobili, dapa štja svatino smo nej vidli, dočas, ka nej smo v Bruckendeutsch prišli, gde je naš lager bijo. V tau lagera sam dve leti bila. Ranč taprajti ne vejm, ka so delali tam z listvom, kak so nas mantrali. Pa naslednja zato dojn skur vsakši mogo mrejtj. Poglednite, dja sam ti vse vtjup zažgana. Tisti, s sterimi sam vtjupar bila, so ma naratali, aj vkradnam granata. Posrečilo se mi je vkradniti granata, dapa gda sam nazaj išla, te je edan sodak nami skričo, aj rutji kumas držim. Gda sam rutji gora djala, te so mi granatja vse vozlateli iz kapouta. Zato sam tój na rutje pa na šinjatja vse vtjup zažgana, ka so ma etak mantrali. Strašno je bilau. Človak je furt tak dolalego, ka leko, ka zranja njega tastarlijo. Tau je tak šlau od dneva do dneva. Dosta je bilau takši, steri so tau že nej ladali pa se njim je pamat zmejšala. Dja sam velko srečo mejla, zato ka je bijo edan sodak, steri mi je vrata aupro pa pravo, aj bažim. Gvišno sam latejta tri več, gda sam vtjupspadnila na pauti. Edna družina iz Belgrada ma je najšla, tista ma je vzela k sebi. Oni so ti meli edno (h)čer, stera je mrla, telko stara bila kak dja. Zatau volo so nami k sebi vzeli. Tau deklinino menja sam daubila, ka cejlak dotejgamau nücam, Alexander Margit. Sploy so ma radi meli, dapa srci me je domau vleklo k mojim. Za pau lejta sam vujšla od nji. Gda sam na Vogrsko prišla, najšla sam se s sodatji. Edan me je prijó za rokau pa mi pravo, aj dem domau z njim, tak nejma sestro pa aj baudam njegva sestra. Etak sam prišla na Siófok. Tauma sodaka so ti tastarili očo, samo edno batežno mater je emo. Tak, ka tam sam ti nej mogla ostati. Tej so mi ziskali edno ženo, stera

Mejsec

OKTAUBER

Oktauber je ausmi mejsec v rimskom kalendaru. Latinsko "octo" pomeni osem, v našem, julijanskem kalendaru je deseti mejsec grato, ime pa je ostalo staro. Slovanski narodi pravijo toma mejseci - žuti mejsec. Tau pa zato, ka sijo listke v geseni je žuto. Konec oktaubra so pavri vanej in da že ti vse delo opravili, zato se leko začnejo tisti cajti, šteri so povezani z mrtvimi. Englandarge 31. oktaubra majo dšni den. Na Vogrskom, pa pri nas v Porabji, se že ti cejli mejsec pripravlamó na Vsisvecovo. Eške mejsec je tau ime daubo: VSESVEČNJEK (Mindszent hava).

Slovensko ime za oktauber je VINOTOK, gda vino točijo. Slovence tak radi mamó vino, ka smo cejli mejsec poimenovali po vini. Do konca prejšnjega stoletja so bile gorice v našoj krajini tó. Te trte so batežne gratale, pa od tistoga mau več na pauvajo prinasa grauzdje. In da pa je bilau teuko goric, ka so je vancarge (viničarji) s pükšo pa sablo skrb meli. Tau pa iz ene pesmi vejmó, štero so vancarom, pa sledik drugim ti spejvali, gda so svoj den meli:

Gnes je den pozdravlani od gospod Lazar Jožefa. Dosta dobro njim žalejm, srebro, zlato več, kak plejv. Hišni vert, hišni gospodar, ki je poglavar, vinske gore, vinske dole, pükšo, sablo gorpotegne: "Mer krščanski! Valen bojdi Jezoš Kristoš! Valen bojdi Jezoš Kristoš!"

Marija Kozar

ma je k sebi vzela. Tój par tej ženi sam gorasrasla. Potejm sam spoznala moža, steroma sam nej na doudja žena gratala. Gda sam že 26 lejt oženjena bila, štja itak sam nej mogla pomiriti, ka odčec sam prišla pa tisto, ka leko, ka mam štja koga. V televizijo sam pisala, aj mi pomagajo ziskati daržino. Dosta časa je tašlau, gda je prišlo eno pismo. Prosili so nas, aj se lupau gorazravnamo pa aj demo gora v televizijo. Tam so nam nutrapokazali enga moškoga. Najparvin sam mislila, ka edan riporter. Oni so mi prajli, aj se primava za rauko, zato ka je tau moj brat. Skur mi je nej lagvo bilau. Za edno leto pa miiva z možaum sva šla v Rusičko. Gda smo ta prišli, te je že tam bila radija pa televizija. Naglas so kričali, prišla je zgiublana sestra."

Vedli sta, ka v vesi gde je vaš rojstni ram?

"Vejdla sam. Pokazati sam mogla, gde je cintur, gde je stau naš ram. Pet nas je bilau, zdaj smo že samo štirdje. Ilunka je mrla. Dostakrat mi na pamat prida, gda sam štja mala bila. Kaulak rama velko gazdijo smo meli. Dosta živali, krave, pravce, konje, vse. Na tiste lejpe nadele, gda smo pečano birko djeli, pa na božič, gda smo v tjnjona na pod pa na sto slamo storili. Pa na tejm smo lažali mi, mlajši. Tau je bila šega pri nas. Pa na tijsti lejpi božič...."

Furt tau mam šagau prajti, ka moja rojstna zemla je v Rusičkom, daum mi je Belgrad, domovino pa mam tój na Vogrskom."

K. Holec

... DO MADŽARSKE

Obisk Sadjarstva na Goričkem

Najbolj pereč problem Slovencev v Porabju je gospodarska nerazvitost in brezposelnost. Za vsako manjšino pa je njena ekonomska moč izjemnega pomena. Spodbudno je, da je Zveza Slovencev tudi na to vprašanje opozorila odgovorne dejavnike obeh držav. Podjetje za inženiring iz Murske Sobotice je ob pomoči Gospodarske Zbornice Slovenije in občine M. Sobota že pripravilo program gospodarskega razvoja Porabja. Predlogi možnih naložb usmerjajo investitorje predvsem v sadjarstvo. Prav zaradi tega je nekaj interesantno z Gornjega Senika 29. septembra obiskalo podjetje za sadjarstvo v Puconcih. Naši ljudje so spoznali sodobno tehnologijo sadjarstva in se na lastne oči prepričali o možnostih in rezultatih te panoge. Ker pa slovensko Porabje meji na Goričko, imamo vse možnosti za uveljavitev sadjarstva v naši pokrajini.

Manjšinski zakon pred skupščino

Prejšnji terek se je začela splošna razprava o osnutku zakona o pravicah etničnih in narodnih manjšin v madžarskem parlamentu. Osnetek je skupščini predložil Ferenc József Nagy, minister za manjšine, ki je podčrtal pomembnost zakona, obenem pa dodal, da kljub dvoletnemu usklajevanju pri marsikaterem vprašanju ni soglasja med vladnim osnutkom in narodnostno okroglo mizo. Medtem, ko so predstavniki vladne koalicije ocenili osnetek kot zelo dober, je opozicija poudarila pomanjkljivosti zakona. Ni namreč razčiščen pojem narodnostnih samoupravnih organov, ni kulturne autonomije. Zakon ne zagotavlja finančnih jamstev oz. ne omenja odgovornosti. Nekateri poslanci, predvsem mladi demokrati, so ocenili osnetek kot neprimeren za splošno razpravo.

MED PRIJATELJI V TRBOVLJAH JE LEPO BILAU!

Letos 2. in 3. maja je gostoval pri nas pevski zbor iz Trbovelj. Sami ne znamo zakaj, dapa veliko prijateljstvo je nestanilo med nami. Mislim zatok, ka so oni spoj hvaležni gosti bili. Kakoli smo njim nika posebnoga nej nudili, oni so spoj veseli pa srečni bili. Kumaj so čakali tiste dneve, gda mo mi njigvi gosti. Pa mi gli tak. Mešani pevski zbor Avgust Pavel z Gorenjoga Senika se je 26. septembra vzeo na paut v Trbovlje. Ka vse se je z nami godilo? Preštite moj "potopis" (tleorás).

Z Gorenjoga Senika autobus pride na Dolenji Senik. Pau autobusa ludi morem zvati domau, naj mi pomagajo moje pake gor znositi na bus (vino, salame, tau, tisto, vupam se, ka tau cariniki ne štejo.). Pri meni malo šnapsa pa etak okrepani se vzemamo na paut. Velka radost ali šnaps je bijo kriv? Sto vej? Dapa potni list sam doma pozabila. Eštja dobro, ka sam v Varaša vpamat zela, etak pa hajde, nazaj na Dolenji Senik. Od sile sem doma vse ta zmlatila, gda sam potni list iskala. Šanjina Merklina leko zavalim, ka so me drugi nej zbili. Šanji je s svojim autonom tak leto z menov domau, kak vrag s pcom.

No, zdaj demo tadale. Vsi smo dobre vole. Nika se pripravle, nika nej lagvoga. Do meje smo zatok na tuma, nigdar nej vedeti, ka se ma zgoditi tam. Eni fejs švicajo, ka besedila ne znajo, zatok z njimi zborovodkinja proba vse do Sobotne. V Murski Soboti - gde se naši doma počutijo - malo stanemo. Tam pride na naš autobus Geza Bačić, svetovalec slovenske vlade, naš dober človek in padaš. Nisterni me z očami pitajo, sto je tau. Za edno malo je tau nej problem. Naša vicmajsterca Vera Gašpar se pobriga za tau, ka bi ta duga paut kratka bila. Od smeja nas že vse boli. Eštja zdaj se eni kregajo med seov v šteroj vesi pravijo tau rejč ka "nega" za "nago". Največ se je šalila na račun Sakalauvčarov. Leko, ka zatok, ka je predsednik zveze (on je bijo z nami) iz Sakalauvec doma?

Na Gorenjom Seniki tisto stvar, s šteroj kri v peč mečajo, zovčjo za lopar. V Sakalauvca pa prej go za ritpaukanco zovčjo. Tistoj velkoj coti, s šteroj peč vōmetčjo na Gorenjom Seniki pravijo omala. V Sakalauvca pa prej tomi pravijo šegavi goslar.

Nistarni so se pa za eštja baukšo volo malo okrepašavali z kakšo domanjo palinko. Samo smo mogli

tau skrb meti, aj naša zborovodkinja Marika tau ne vidi, ka če kauličkaj vpamet zema, ka pred nastopom pijemo, te nebeska rabuka nastana. Nej je tarbelo dosta čakati, ta palinka zatok fejs diši, etak je pa Marika išla znak v autobus. Tačas so tej velki "pivci" vsi pod stauci skriti bili. Pridigo so pa zatok čili.

No, tak se je zgodilo, ka smo brž prišli v Trbovlje. V autobusi je tihoga postanila. Že na sredja varaša nas čakata naša Jelka pa Miha pa nas sparvajata v njigvi "dom". Naš zbor je takšoga sprejema vendar nigdar nej emo kak tuj. Cejli zbor je na dvauri z lepim petjem nas čakajo, vsakši dobi lejpi nagelj na prsi. Folkloru nam zapleše, oči so skonznete,

roka v roko segna, poljubčki sé, poljubčki ta...

Od togamau je vse tak bilau, kak so naši prijatelji planirali. Trbovlje leži med velikimi brgami. Po obedi smo s kombiji šli gor na ednoga, tam smo meli prenočišče. Dobre pau vōre samo gor pa gor, ka misliš, ka v nabesa deš. Nistarni so spoj tuma bili, nej vedeti, če so večer nej meli kaj za vōprati. Tisti

Naše pesmi (34)

Rozmarin Maričica

*Rozmarin Maričica
odromala od nas,
ona se obrnola
V Marijino goro.*

*Nej več stara bila,
sam sedemnajset lej,
Baugi se dopadnola,
jo hoče v nebo zet'.*

*Pajdašicam veli,
jaz nemrem z vami it',
ona se obrnola,
pomali domau gre.*

*Notri v ižo staupi,
pa(j) starišom veli,
očā ino mati,
na prsaj me boli.*

*Poslejo po doktora,
naj spoznajo pri njoj,
doktor v ižo staupijo,
pa(j) rečejo zopstom njoj.*

*Poslejo po mešnika,
naj rejšjo njoj dšo,
mešnik v ižo staupijo,
prinesli so Boga.*

*Komaj jo spovejo,
pa(j) zmolijo Boga,
(k) steni se obrnola,
zatisnola oči.*

*Oča v ižo staupijo,
pa(j) strašno preklinjajo,
ki je zeu njoj dšico,
naj zeme njoj tejo.*

*Dekla razpetana,
na bejlo oblečena,
zdaj me pa(j) odnese,
na moj mrtveci dom.*

(Gorenji Sinik)
-mkm-

etak tū vidli, ka naš cenjeni spremljevalec Geza Bačić že obrit, gor zravneni odi kaulagvrat zidine. Človek bi mislo, ka se lufta. Nej se je tak vidlo. Zatok, ka šteri se lufta, tisti si zdihava, pa gor gleda v zrak, aj ma Baug pomaga ozdraviti. On pa? Na zemlo gleda, na duge stapa. Ah, že vejmo! Zdaj pesem piše od ljubezni, od vsega lejpega. Te go leko šteli v Porabji.

No, etak je prišo té drugi den. Zdaj smo se vzeli na drugi breg. Naši prijatelji so nas pri vsakšoj voglej pogostili. Ne znamo pršteti, kelkokrat smo bili pogoščeni z različnimi dobrotami. Tam na bregi je bila edna cirkev. Tej nistarni so zatok baugali zvonč, šli so k meši, vse greje doj služit. Tej drugi, z našim predsednikom vret, so pa dale greje delali. Tak so si mislili, ka mo mi molili za nijj Boga. Po meši nas-

top venej. Sploj lepau je bilau. Po tistim pa eštja više, gor na Kum. Tau je več kak 1200 m viska gora. Tam zidajo nauvi televizijski stolp (tōran). Nazaj v Trbovlje. Obed ali večerja?! Naprej je prišla harmonika, nistarni so nej truidni bili plesati tū nej. Samo kakoli so vōro ranč zdaj nazaj pognali, cajt je tak leto, kak nigdar nej. Moremo se posloviti! Naš Jože se zdaj poslavlja pa dosta lejpega povej, samo ka vrag vej zakoj, napona tak začne "jaz tak mislim". No, tau je že truidnost. Autobus bi že išo, dapa naši prijatelji so gor, pojejo, stiskavajo eden drugomi rokč, eštja gnauk več poljubčkov spadna, pa mabiti nej samo prijateljski poljubčki.

Autobus pomalek z mesta dé. Mahamo ... Hvala Trbovljčani!

I. Barber

ŠE ENKRAT O LIKOVNI KOLONIJI

ON, ONIDVE IN JAZ ...

Štirje romarji iz daljne Madžarske, 370 kilometrov od domovine, še bolj od svojih korenin oddaljeni, na obali morja v prijazni "parni slovenski družini".

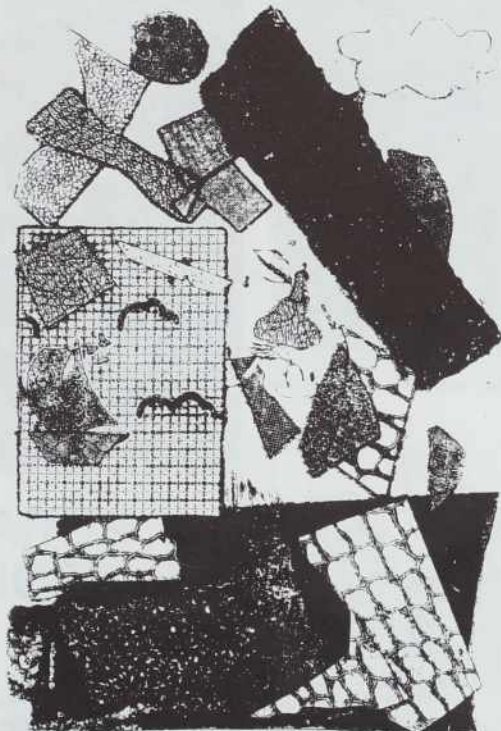
Šibki smo (telesno in jezikovno), a veseli, ker nas

"tkanje, risanje in grafika" družijo;

Škarjice, rezila, lepilo in barvice povežejo in iz dneva v dan krepijo naše slovensko prijateljstvo. Spoznavamo morje in ljudi, saj smo zato prišli.

Vračamo se zadovoljni Porabci, spominjamo se prijateljev in enkratnih jedi. Svoja dela in čustva odnesemo v domovino našo, kjer živi slovensko ljudstvo delavno in skromno.

Štirje dobrosrčni razbojniki

DOMAČA NALOGA

Na uri slovenščine smo se učili o drevesih. Naslednjo domačo nalogo smo dobili: Povprašaj starše, kakšne vrste dreves rastejo v naših gozdovih! Značilne so: hrast, gaber, bor, smreka, bukev.

Najdemo pa še: vrbo, topol (po domačem topa), jelšo (gyaušo), brezo, lipo, javor in kostanj.

Kristjan Mižer, OŠ Gornji Senik

(zapisal LACI DOMJAN)

MALA KRIŽANKA

Rešitve pošljite na naslov uredništva do 30. oktobra.

VEŠ - VEM

KAKO JE BILO, KO NISMO POZNALI MILA?

Danes je zadeva zelo preprosta. Če smo se umazali, ali imamo umazali perilo, vzamemo milo in peremo. Pa je zopet vse čisto. Kako pa je bilo, ko niso poznali mila?

Takrat je bil zelo pomemben divji kostanj, ki ga je danes pri nas sorazmerno malo. Večinoma ga bolj poredko sadijo v drevesnicah, ponekod tudi po parkih, čeprav je kar lepo okrasno drevo. Divji kostanj ima mogočno krošnjo in daje kar prijetno senco, jeseni pa nasuje polno plodov.

Divji kostanj so nekoč uporabljali za pranje, pa tudi za pranje boljših tkanin. Še bolj pa se divjega kostanja veselijo lovci, ki ga uporabljajo za zimsko krmljenje predvsem srn, saj vemo, da v hudi zimi živali težko

pridejo do hrane, in takrat jim lovci priskočijo na pomoč in jih krmijo. Tako je tudi divji kostanj odlična zimska hrana srnjadi.

V tovarnah delajo iz plodov divjega kostanja dodatke k različnim zdravilom. Pa še ena prednost je. Po kostanj ni treba plezati na drevo, saj kar sam pade na tla, ko dozori.

Ko niso poznali mila, so torej prali s kostanjem. Kako? Za pranje so uporabljali olupljen divji kostanj. Tega so sproti narezali na čim bolj drobne košče. Tako na drobno zrezan divji kostanj so vsuli v mrzlo vodo in vse skupaj pustili stati čez noč. Zjutraj so kostanj odcedili in voda za pranje je bila pripravljena. V kostanjevi vodi je mogoče kar lepo oprati razno perilo.

Berta Golob:

Oblaček brkaček

Oktober sonce je grelo vinske gorice. Na vinograd je padla prijetna senca. Povzročil jo je oblaček brkaček. Sklenil je, da bo malo ohladil pridne trgače. Pomigal je s košatimi brki in brž je čez potno čelo pihnila nevidna sapica. Obiralci grozdja so se oddahnili.

"O kako je dobro, če sonce zagrne oblak. O kako prijetno hladi." Trgači so bili dobre volje, oblaček brkaček pa je nalašč nekaj zagodrnjal.

"Neverjetno, zagrmelo je," so se vznemirili delavci v vinogradu. "Tale oblak komaj še drži dež. Pohitimo! Pohitimo!"

In so hiteli, oblak pa je migal z brki in brundal. "Pa smo srečno končali. Ravno pred dežjem," so se oddahnili trgači.

Brkaček pa je samo še enkrat zagodrnjal kot kak stric s pipo tobaka in pljunil nad vinograd nekaj dežne sline. Trte so jo skrbno posrkale, ker je bila ravno prav mokra.

PORABJE IZ OBJEKTIVA

NIKA ZA SMEJ

Naš šparavan, škrtlavi Ivan je eden večer etak pravo svojim starišom: "Dragi moji stariše! Oženim se. Za ženo vzemam sausadno Žofiko."

Ivana oča pa mati sta se kama nej vejdlja djati. Kak dugo se ma molita, aj se gnauk oženi, pa za vragá nej! Že sta ma Žofiko tu ponijjala, pa si je ranč nej dau dopovedati. Vsefalč k... je v njau zmeto. Zdaj go pa štjč vzeti. Oča ga pita: "Ka se je pa s teov zgodilo, ka se tak brz ženiš?" Ivan pa etak pravi: "Rad go mam. Tau je vse. Sploj go rad mam." "Pa kak dugo go že rad maš?" pitajo oča Ivana. "Dva dni," pravi Ivan. "Nej včara, ta prvi dčn sam go pozvau v kino (mozi)." "No, pa za toga volo go tak rad maš?" pitajo oča. "Za toga volo, ka je skauz tau trdila, ka si karto ona sama plača. Takšno ženo ne smejš ta pistiti. Nej tak, oča?"

* * * *

Naš Pištak edno hoštarijo ma v Varaša, dobro ma dč. Tau je tu istina, ka sploj dosta porcije ma plačivati. Etognauk se ma je strašno senjalo. Prpovejda svojim padašom, ka se ma je senjalo, ka je po Varaša iušo samo v ednoj sprajci pa s spaudnji lači. Padaške ga pa pitajo: "Pa so te nej stavili?" "Kak bi ma pa stavili? Vsakši je tak mislo, ka sam zdaj odo k

notaroša
plačivati." porcije

* * * *

Pred 40-50 lejt so naše dekile nej v fabriko ojdle, zatok ka je samo malo takši bilau, štere so tam leko not prišle. Nisterne so po marofaj ojdle, nisterne so se pa vzéle za službanico k kakšnim gospaudom.

Naša Micka je etak prišla v Varaš k edni gospočki držini. Že je dveje leta tam služila, sploj so z njauv zadovolni bili. Ona se je tu veselila zatok, ka se je dosta navčila tam. Eden den gospa etak pravi našoj Micki: "Micka gor ti vzdignam plačo, prosim te, tadala tak dobro delaj." Za par dnevoj je pa Micka ziskala gospau pa njej pravi: "Gospa gor povejm pri vas."

Gospa se zdaj čudiva, pa ji pravi: "Zdaj gor povejš, gda sam ti plačo zdignila pa sam sploj zadovolna s teov? Zakoj?" Micka pa zdaj etak pravi: "Gospa tau ge nemoren voprstati, ka pri vas vcuj dč. Stari gospaud zdaj ma drugo sprtolejt (pomlad), mladi gospaud pa zdaj prvo. Sto tau zandolej?"

* * * *

Naša Giza se je tu v Varaš sprajla za službanico. Eden den go njena gospa

k sebi zovč pa njej etak pravi: "Giza, gor ti povejm. Tuj maš edno mejsačno plačo, pa idi."

Giza zdaj etak pravi: "Zakoj mi gor povejte, nigdar ste mi nej prajli, ka ste nej zadovolni z menov." Gospa pa pravi: "Zatok, ka si kusta (noseča)." "Zatok?" pravi Giza. "Gospa, vej ste pa vi tu noseča. Pa je te tau kaj?"

Gospa: "Tau je istina, ka sem ge tu kusta, dapa ge sam od svojoga moža." Giza pa zdaj etak pravi: "Zmerom bojte, ge tu."

I. Barber

PORABSKE ZGODBICE

ČARALICA

Indašnjoga svejta je listvo vörvalo, ka gestejo čaralice. Če krava nej dojila, ali betežna gratala, te so tak mislili, ka so tau čaralice krive. Dostakrat so čaralice vnoči gostivanje mela. Moški, steri so tam mimo šli, so lagvo zopojdli, zatok, ka so je čaralice zapelale.

Po naši vasnicaj so od dosti žensk držali, da so čaralice, da so pa zatok gviišno za edno nej vedli.

Zgodilo se je gnauk, ka je pri ednoj držini krava betežna gratala. Kakoli so delali, krava je nej gorstanila, nej dojila. Vertinja je dobro vejdlja, ka od

sausadne ženske gočijo, ka je čaralica. Tak so go čemčrje zgrabili, ka gda je mimo iušla sausadne iže, se je notsmejla v sausadico. Vendar se že pau vöra korijo, pa si grdo edna drugoj gočijo, gda naša ženska etak pravi ovoj: "Ti grda čaralica, ti si mojo kravo zapravila." Zdaj, gda že pau vesli poslišta tau koritev, sausadna ženska etak kriči nazaj: "Ti meni gočiš, ka sam ge čaralica! Ka si pa te ti? Ti si eštja vekša čaralica kak ge. Vej si pa snočkar tu tam bila, gde ge."

Zdaj je cejla ves zvejdlja, ka je tá druga tu čaralica.

IB

OBIŠČITE KOMPASOVE
BREZCARINSKE PRODAJALNE
(DUTY FREE SHOPE)
NA MEJNJIH PREHODIH V

DOLGI VASI
KUZMI
GEDEROVCIH
RADGONI

* * *

BOGATA PONUDBA
UGODNE CENE
ODPRTO VSAK DAN OD 8. DO 20. URI:

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtrek

Glavna in odgovorna urednica
Marjana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ul 17.,
p. p. 77, tel.: 94/80-767

Cena:
posamezna številka
10 forintov oz. 20 SIT,
celoletna naročnina 260
forintov oz. 520 SIT

Tisk: SOLIDARNOST,
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija